

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm|| Maii Et Ivnii

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10258 - 10263

X.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77393)

da, vocare soleas, postea verò sine pugna ijs, qui pugnam subièrunt, acerbius detentas eijs. At si verè ad pugnam vel ad stadia puellam prouocas, congregare nunc cum illa è tecto se deiciente, eam que illinc decidentem sustine. Audeas cõtra illam stare, & palæstram experiri. Excita quamcunque velis astutiam. Habes terram pro pugna campo. Virge nunc gladios ipsos, vt mortem inferas. Substerne interficiendis hominibus dura cædis instrumenta. Para decedenti puellæ cõfractionem. Omnes enim quantumuis abstrusas atque abditas artes tuas, velut infirmissimas illa superauit, quod que maius est, neque illud à Deo exegit, quod scriptum est: Angelis tuis manda de me Domine, ne vnquam offendam ad lapidem corpus meum: sed id petijt, vt animæ præcipere, post casum ipsum è corpore discedere.

O puellam genere quidem & sexu fœminam, animo autem ipso marem. O virginẽ duobus nominibus extollendam, quòd in virginũ grege, & martyrum choro numerata sis. O puellam ita continentem, vt neque ad spectu quidem ipso fruendi facultatem intemperato Iudici præbueris. Huius igitur puellæ temperantiam & nos imitemur, & contra voluptates ipsas victoriæ trophæa erigamus. Incontinentiæ atque intemperantiæ impetum frangamus, & animum ipsum ad pietatem seruandam corroboremus. Iudices ipsos à tentationibus submoueamus, & cum opportunum est, nõ abiectos, sed audaces nos præstemus. Denique membra nostra, quæ sunt super terram, mortificemus, vt & Dominus ipse hoc humile corpus nostrum tale reddat, & in eam conditionem transferat, vt corporis sui formam cum eo communicet: Cui sit gloria & imperium in secula, Amen.

Psalm. 90.

Intemperãtia & incontinentia fugienda.

MARTYRIVM SANCTORVM GETVLII, CEREALIS, AMANTII ET PRIMITIVI, EX EGREGIO MS. CODICE per F. Laurentium Surium stylo mutato descriptum: cui fidem conciliant etiam antiquissima Martyrologia.

TEMPORIBVS Hadriani Imperatoris fuit vir quidam ^{10 Iunii,} omnium diuinæ legis peritissimus, idemque Christianissimus, ^{Getulij ha-} Getulij nomine. Degebat autem in Sabinorũ regione haud ^{manitas in} procul ab vrbe Roma, conuocabatque ad se quotidie per ^{Christianos} multos tum ex Italia, tum Græcia Christianos, ijsque alimẽta præbẽs, diuinam legem exponebat, eosque erudiebat. Peruenit eius rei fama ad aures Hadriani Imperatoris, qui missõ Cereale Vicario, iussit eum cõprehẽdi. Vbi ad illum venit Cerealis, inuenit eum domi sedentẽ, & more solito Christianos instituẽtem, qui eius doctrina magis ac magis in fide Christi confirmabatur. Dixit autem ei Cerealis: Audi, si quæ sint à principibus edita apud omnes proposita? Respondit S. Getulius: Itane principum iussis parere necesse est? Cerealis dixit: Tu ipse edicito æquũ ne sit illis parere. S. Getulius ait: Cui tandem, õ princeps, obtemperandum est? mortaline homini, & mox in putredinem abituro, an verò præpotẽtis Dei filio? Cerealis dixit: Habet ergo filium Deus vester? Getulius respondit: Habet planè, qui quidẽ & fuit, & est, & erit semper. Cerealis dixit: Qua vel doctrina, vel signo nõsse licebit, filiũ Dei, Deum esse, quẽ admodum tu doces? Respondit sanctus Getulius: Noueris verbum Dei, verum Deum ex Deo patre genitum, & de spiritu sancto conceptum, ex virgine Maria natum esse, eumque nouissimis temporibus dignatum esse venire, vt mortuos suscitaret, cacos illum inaret, leprofos mundaret, super mare pedibus ingrederetur, vëtis & tempestatibus imperaret. Cerealis Vicarius dixit: Nõsse velim, quinam isthuc factum sit.

Tum S. Getulius vocauit ad se Amantium tribunum fratrem suum, qui metu Hadriani principis latitabat, narrauitque ei omnia de Cereali Vicario: porro ipsi Cereali indicauit Amantium fratrem suum. Ad cuius conspectum mirificè exhilaratus est Cerealis. Dixit autem ei S. Getulius: Abijce iam Cerealis frater artes diabolicas, & amplectere Christi patientiam. Ego in Tyburtina vrbe cum haberem vxorem, liberos & opes, omnibus valefecì, vt possem ad aeternam peruenire salutem. Cerealis respondit: Equidem nec vxorem nec proles habeo, quas relinquam. Si verò est aliud aeternum, ne quæso id me celetes. S. Getulius dixit: Aeternum hoc est, vt manufatis idolis propudiat, in Christum Dei filium credas, Cerealis ait: At quo tandem ordine

Amantius tribunus, frater Getulij.

dine hæc fides suscipienda est, ut ne quid fuscum in me resideat? Dixit ei Amanthus tribunus, amicus eius: Baptismum percipies in Christi confessione, & sic vitam habebis sempiternam. Quod si verò reliqueris omnia, quæ in hoc mundo apperis, centuplum accipies, & vitam æternam possidebis. Cerealis ait: Ecquid obstat, quo minus pro Christo filio Dei sanguinem meum fundam? Sed iam queso moras vos necere ne velitis. Tum Sanctus Getulius ad poenitentiam eum adhortabatur, simulq; ei triduanum indixere ieiunium, donec diuinitus edocerentur, quid faciendum esset. Cumque tota nocte in vigilijs & precibus durarent, audièrunt vocem angelicam ipsos admonentem, ut Sixtum vrbis Romæ Episcopum ad se vocarent, & ab illo baptismum perciperent.

Venerunt igitur Romam, & accessit beato Sixto Episcopo, in cryptam quandam eius, quam diximus, regionis ingressi sunt: vbi B. Sixtus more Christiano eum catechizauit, ac deinde baptizauit. Eadem autem hora vidit Cerealis descendente super se Spiritum sanctum, & mox ingenti voce clamauit: Ecce video lumen quoddam Solis splendore illustrius in me delabi. Porrò B. Sixtus pro singulis obtulit sancta libamina, & participes eos fecit sacrosancti corporis & sanguinis Christi: & cum eos in fide confirmasset, gratias agens, discessit ab eis. Eodem tempore officiales Cerealis quasièrunt. Venit autem Vincentius quidam eo, vbi erant sancti, aurum publica exactione collectum absportaturus. Ut autem vidit eum Cerealis, dixit ei: Nos temporarias res iam abieciimus, ut fruamur æternis. Temporalia enim vnà cum illis, qui amore ea prosequuntur, in nihilum rediguntur. Tum Vincentius magna voce exclamauit: O principes orbis & reipublicæ moderatores: seductus est Cerealis dignitate Vicarius: relictisque dijs, phantasmata sectatur: multa que ira incensus, celeriter cucurrit ad Hadrianum principem, eique quid comperisset exposuit, nempe Cerealem se Christianum confiteri. Itaque Hadrianus misit Licinium consularem, qui ipsi Cerealem sisteret. Licinius veniens ad urbem Sabinorum, tenuit Cerealem, & cum illo Getulium, Amanthium & Primitium: moxque scripto petijt ab Hadriano, quid de illis fieri iuberet. Rescripsit autem Hadrianus, ut aut immolarentur, aut ignibus cremarentur. Eodem ergo die, quo lectæ sunt literæ Imperatoris, iussit Licinius in ciuitate Tyburina tribunal sibi preparari, sanctosque sibi vincetos exhiberi. Cumque venissent, ita dixit: Adeone Cerealis vitam desperasti tuam, ut præcepta principum, qui toti imperant orbi, contemnenda putes? Cerealis respondit: Et thesauros publicos declinatione perfecta tradidi in publicum, & Christo Iesu me seruiturum promitto, ut vitam obtineam sempiternam. Licinius dixit: Vtrum viuere aut mori malis, edicito. Cerealis ait: Ego si viuere non appeterem, Christum non confiterer. Vestra autem sacrificia nihil sunt. Tunc ad S. Getulium conuersus Licinius, dixit: Sacrificia dijs Ioui & Marti: alioqui extorquebo à te animam tuam. Respondit S. Getulius: Ego non perdam animam meam: immò verò potius lucrabor eam.

Tunc ira inflammatus Licinius, iussit eos expoliatos cædi, dicens: præcepta principum contemnere nolite, sed magnis dominis obtemperate. Cum autem caderentur, B. Getulius magnificans Deum, alta voce dixit: Gratias ago Deo patri omnipotenti, & Domino Iesu Christo, eique me ipsum sacrificium mundum offero. Dixit ei Licinius: Quod est mundum sacrificium? B. Getulius respondit: Spiritum contritum, & cor contritum & humiliatum Deus non despicit. Licinius dixit ad ministros: Abducite istos in carcerem: vbi sanè ad dies viginti septem permansere. Porrò Licinius Romam proficiscens, res gestas narrauit Hadriano Imperatori. At ille furore percussus, misit milites, qui eos flammis exurerent. Ducti sunt ergo sancti martyres ad tredecim milliaria ab vrbe Roma, & illic ligatis manibus & pedibus ad flumen Tyberim in ignem coniecti sunt. Cum autem beatum Getulium flammæ non contingerent, & ille magis etià in Domino confortatus, solutus vinculis, Christum Dei filium glorificaret, milites caput eius fistibus confregerunt: & sic inuocans Dominum, emisit spiritum. Cuius sacrum corpus colligens Symphorosa vxor eius, honorifice eum sepelivit in arenario prædij sui.

Ado in suo Martyrologio hæc adiungit: Consummati sunt beati martyres in fundo Capreolis, via Salaria, ab vrbe Roma plus minus milliario tertio decimo supra flumen Tyberim in parte Sabinensium. Quorum corpora collegit beata Symphorosa, vxor beati Getulij martyris. Quæ non longè post eundem ipsum martyrè cum septem suis filijs fuit martyrio confecta, videlicet 27. die mensis Iunii: & sepulta est in prædio suo, loco & oppido supra nominato.

HISTO.

Matth. 19.

Triduanum
ieiunium, vi-
giliæ & pre-
ces.Cerealis
post cate-
chesin bap-
tizatur.Sancti mar-
tyres iudici
sunt.

Verberatur

Psal. 50.

Diu manet
in carcere.
Flammis mar-
tyres obij-
ciuntur.Symphoro-
sa cum septem
filijs nece-
tur.

HISTORIA INVENTIONIS S. MAVRINI ABBA-
TIS ET MARTYRIS, AVTHORE STEPHANO, QUI
eam scripsit iubente Christiano Abbate, circa annum
Domini 990.

PROLOGVS.

Omino Christiano Stephanus exiguus. Imponis pater mihi, quod ferre non possunt humeri. Maurinum præcipis laudare, & eius opera stylo dare: quorum vnum officium est angelorum, alterum hominum sapientissimorum. Si martyr inuictus, in ore & mente bonorum omnium scriptus, literas desiderat, habet Colonia Agrippina, secunda (si dignatur dici) Roma, suos Gregorios, habet Hieronymos, quos supernæ ciuitatis decet scribere consules. Sunt nihilominus sub alis tuis educati non pauci, qui indeficentem Nilum viderunt & biberunt, seq; huic operi pares ostentant. Quid ergo mihi in syluam ferre ligna? Bruno ille nobilis filius columbæ sacrarium sapientiæ, te inuenit, in quo compaeruit animæ suæ. Compertum quantum præstitisti seculo, chari inuicem & noti, & in verbis prudentiæ sæpè admirati. Tui ergo & prædictorum officij est calitum merita tractare, quibus inuidiam promereri est facile, nisi fortè admirabili sapientia animi tui hoc Maurino miraculum addere decreuisti, vt ei hominis organo iumentum Balaam deseruiat. Pareo hac conditione interposita, vt supremam manum imponas operi, & titulum tuo dedices nomini.

Colonia Agrippina, altera Roma.

HISTORIA.

VMMA & vel vnica salus est agris mortalibus, quòd celestos suos ita Christus calis diuisit & terris, vt spiritus caelesti habitatione dignos superis admitteret, & terra terra permitteret. Non enim beatorum spiritus sui hominis penitus deserunt exuuias, arma scilicet suæ militiæ, in quibus de antiquo triumphauerunt serpente. Isti etenim isti sunt inclyti propugnatores tui ò redempta Christi cruce Ecclesia: isti stant pro filijs tuis, ne eos baratro oris absorbeant toto aëre vagantes spirituum corruptores. Quàdo enim per te armatis dolo & igni resisteres aduersarijs, quæ in propria carne ægrè imperium agis? Sed emeriti testes Christi, angelorum ciues, immò consules pro meritis creati, etiam nunc iniquitatis satellites per te expugnant, quos p se vicerant. Hi reos Deo conciliant, orbem portant, tartara spoliunt, vt angelorum numerum expleat, & muros Hierusalem extruât. Hoc indefessè Ioannes Ephesi, hoc Andreas, hoc protomartyr Stephanus Byzantij, hoc Petrus & Paulus Romæ, & in toto penè terrarum orbe, hoc singuli sanctorum in sua sorte gratum Deo sacrificium faciunt.

to. Iunij
Sancti in celis, Ecclesie propugnatores.

Habemus & nos in oculis huius rei testem idoneum Maurinum, Deo & Angelis charum, cuius hodiè passio calos glorioso martyrio ornat, & reis veniam donat. Qui sub signis fidei ad sanguinem vsque deuotus, in die sui certaminis nil minus à magnis egit martyribus: qui caput draconis antiqui & nequitia eius satellites Decios detriuerunt & Nerones. Egregia nanque vicissitudine mortuo pro se Domino mortis triumphum obtulit, purpuratusque proprii sanguinis ostro, stolam suam dealbauit in sanguine Agni. In cuius nunc comitatu quocunque ierit hærrens, securus sui suis prouentum poscit salutis. Huius gratuita Deus clementia nobis causidici scutum obtendit, huius nos pretiosissimis membrorum gemmis ditauit. Nisi multum nos abijcimus, semper cum nobis præsentem sperare debemus, sed præsertim in hac die solennitatis & lætitiæ suæ. Hanc, inquam, diem lætitiæ eius dixerim, in qua familiaritè regi suo dux magnanimus militare cœpit, mutato militari cingulo, non deposito. Digna, domini mei, laude hanc diem facremus, & prono vtriusque hominis obsequio honoremus. Egregium nobis sit Angelorum

lorum

lorum participari officio. Eis de nostri hodie patroni gloria gratulantibus gaudia nostra conferamus, immò gaudia eorum geminare ambiamus, & de peccatorum nostrorum tumulis resurgamus. Quodam modo enim de sepulchris vitiorum resurgimus, cum Deum manibus exquirimus, & sanctorum laudibus animum intendimus.

Psalm. 150. Hinc per David familiare sibi organum spiritus sanctus, Laudate, inquit, Dominum in sanctis eius. Et in his quoque mundalibus regnis, quem reges sua dignantur amicitia, si quod in spem gratiæ suorum principum militauerit bellum, nostris quanta dulcedo, quanta regum super eo sit oblectatio audire quantus in clypeum affurgat, quanta vi torqueat hastam, & quanto ipsius vitæ periculo caput obiectet gladio.

for. & athl. tē. In gloriam ergo Maurini nobilissimi * agonothetæ & victoriosissimi, aliquid & nos resonemus dulce Deo, gratum celo. Sed cinis & pulvis quid feret dignum amico DEI excelsi, cui hymnidici superiorum famulantur chori? Parum est, si eum fortiter Dominica bella bellasse dicimus. Ter enim quaterque victor existit, qui non modò cum purpureis tyrannis in lites erupit, sed seculo altior, in ipsum huius mundi principem, in ipsum, ut sic dictum sit, gigantem cælis bella minitantem, gyganteo robore arma commouit, vitam morte possedit, mortuus palmam & spolia de hoste tulit. Parum est, si in eo patritij sanguinis stemma recensemus. Maior ei nobilitas est, confratrem esse martyrum, cohæredem Apostolorum, & socium Angelorum. Quòd si de vitæ eius merito agitur, inferius erit quodcumque dici poterit: nisi quòd vere probatur gloriosus Dei amicus & pretiosissimus filius. Et quia condicit filio similari ad patrem, piissimus Dominus naturæ pietatis suam Maurinum ornauit insigni. In quo quisquis spem suam constituit, nouit totus quantæ misericordiæ balsamis affluat, nouit quàm præfens exauditor, quàm propitijs sit interuentor: horum quæ attestatone quanti steter altissimo facillè cognitum est. Verùm taceat interim lingua carnis super cælestem gloriam martyris, quam nec oculus vidit, nec auris audiuit: & saltem qualiter inuentum sit eius sacratissimum corpus diei gaudio ad memoriam reuocemus.

Esa. 44. Peracto beato agonis sui triumpho, egregius Dei athleta Maurinus, locus tumuli celo tantum notus, & Angelici tantum obsequij reuerentia veneratus, * habitauit vsque ad incarnati Verbi annum nongentesimum sexagesimum sextum, agente tum in sceptris diuo Othone, primo Othone. Cesserat ab hinc anno humanis officijs eiusdem principis diuus frater Bruno archos antistes, & mutata vita, Christorum Domini ante DEVM captabat præmia. Qui corpore extra muros vrbs secundum desiderium cordis sui reconditus in oratorio sanctorum Pantaleonis, Cosmæ & Damiani, locum quem viuens coluit, mortuus * ornabat. Erat autem oratoriolum pro tenera nouellæ conuersionis infantia angustum, & magnis meritis magni præfulis impar. Ruit ergo solo tenuis pijsimo diuinæ potentia effectu sine inhabitantium discrimine, sine familiaris rei damno, & sui ruina occasione editioris fabricæ præbuit. Cæli quoque inopinatas dederunt copias, prouenturo operi thesaurum inexhaustum, gemmam diadematis Domini, curam sui & Angelici populi. Nam quia non potuit latere sub modio lucerna ardens coram Domino, dum ponendo fundamento terra effoditur, locus, (Gloria tibi Christe) Maurini martyris inuenitur, qui Brunoni manum conferret, & in altero latere Pantaleoni astaret. * Folcmarus ergo dignus Deo digni Brunonis in sacerdotio successor, vocatus adfuit cælestis doni arbiter, & cælestium exequiarum minister. Ac primò peruidetur lapis loculum claudens, inscriptus martyris nomine, & officio, & martyrij eius die & loco, Hic requiescunt ossa bonæ memoriæ Maurini Abbatis, qui in atrio ecclesiæ martyrium pertulit sub die quarto Idus Iunij.

Amoto lapide, lignea ferro euincta inuenitur arcula, carie indicans prisca passionis tempora. Tota omnibus portis ciuitas ad spectaculum illud Angelicum non potest dici quàm pio ruit affectu: Clerus & sanctimonialium se dedit chorus. Sancta autem memoriæ antistes, cum reuerentiæ obsequia & orationum prælibasset solennia, spe & sancto plenus timore reliquias virtutum & medelæ scias detexit, & ostenso in terris Angelorum ciue, populum Dei gaudio & gaudij lachrymis satiavit. Renouantur antiqua miracula, hauritur odor, quo electos suos Dominus testatur. Putares balsamis veneranda ossa fluere. Vincitur sermo miraculo: minus est omne quod

Reliquiæ virtutum & medelæ scias, vel scientes.

quod dico: sed quia hodierna agitis gaudia, in æternum eadem vos satiari contingat fragrantia. Iam verò quis non dicam expedit, sed dignè miretur ipsorum pulchram gloriam ossium? Pulchro nanque corporis indumento, quanta sit spiritus pulchritudo & munditia, compertum est. Videres brachia nota ferri inscripta, videres ossa passionis grandine quassa, & in toto corpore militaris animi cerneret signa. Velent ducum aut regum cadauera byssus lilijs, aut purpura contendens violis, aut detorti pondera auri. Quid sunt autem hæc ad Maurini collata gloriam? Byssus & purpura, vermium est esca: Maurini cicatrices & vulnera sunt immortalitatis signa.

Hic quædam Reginildis nomine sanctimonialis scemina, cum Maria Magdale. Iena prima ad sepulchrum respecta, viuentem spiritum in mortuis ossibus inuenit & nunciauit. Hæc in monasterio ancillarum Christi extra vrbs muro sito, merito & officio nota, diutino capitis incommodo auditus munere cassata est, simul & oculorum lumine penè priuata. Circa quam cum omnia medicorum defecissent adiutoria, se desperatione recuperandi, socialique mœroris habitu offudit. Iam fermè bimus situ inualuit dolor, & vt dicitur iuxta statum capitis, status torius erat corporis. Quauis autem esset destituta viribus corporis, imbecillos sustentata artus, mediam se populi, baculo sancti desiderij præuio, ad Sancti vsque bustum iniecit se humi, tacitas precibus celo fudit, & martyri libam fecit * lumine cerei. Cumq; quem mente videbat, carnis oculis, quo penè amiserat, intueri desideraret, & caput in loculo martyris reclinaret, vtriusque auris meatus sanguine fluxit, & fidei pretio visus & auditus munia redemit, incolumisque officio quod agebatur iubilauit, & quotquot angelico illi spectaculo intererant, in fide subrexit.

* flagrans
lumine fi-
dei.
Sanatur sur-
da & penè
caeca.

Sanctæ autem memoriæ Gero, post datus Episcopus dignus Deo, secundo loco beati martyris meritum agnouit & prædicanit. Cum enim astante Folcmaro præfulente, delectæ secundi ordinis personæ pretiosas sancti corporis margaritas, vino ex deuotione baptizatas, nouo ordinarent repository, officiosa se sedulitate admisit, & egregiè audax, vno martyrem dente mutilauit. Mira dicturus sum. Mox in ipsa manu proprii teste pœnas dedit, & inuisibili igne non ardens arsit. Agnouit eruditus animus cælestem animaduersionem, quam solus sensit, sed videre ipse non potuit. Quid ageret? Libenter pignus retineret, sed pœnam sustinens, etiam animo maiorum expectatione fortiùs, nisi reddidisset, torquebatur. Deducuntur interim pignora Sancti, comitante populo arcam Domini, in voce exultationis & confessionis epulante. Præerat tunc monasterio sanctæ Mariæ Domine nostræ, quod dicitur nouum, venerabilis Vuoluerda, virginum DEI mater & Abbatissa, quæ huic spectaculo intererat, & psalmorum cantica in codice recitabat. Hanc Gero acciuit, & cum reuerentia in libro sanctum dentem deposuit, complacuitque martyri quies in acerrathuris Dauidici. Factumque est vnum idemque momentum, dentem posuisse & passionem: demonstrâstique IESV bone, quanta martyrem tuum diligentia velistrari, huiusque rei pretium esse à gehenna liberari. Posita sunt debito fidelium honore ossa beatissimi Maurini in oratorio, sancti Benedicti sub die tertio Idus Octobris.

Nota rem
miram.

Miraculum

Magnis maiora, gloriosis succedunt gloriosiora. Thiedo post datus Episcopus, tunc in monasterio sancti Seuerini custodis officium administrabat. Is non dissimili deuotionis affectu de sancti martyris quod occurrit, latenter tulit, sibi suisque domi profuturum. Cum iam nox esset, in familiariori loco posuit. Ecce in diluculum cum locus ipse, tum proxima quæque tantæ suauitatis completa sunt fragrantia, vt euident esset celos eam distillasse gloriam. Res noua, miraculum illustre. Ingre-
dientes & egredientes caelesti communicantur beneficio, sed later causa. Quod in Maurino Deus operatur, sentitur, nil tamen ipsius ibi scitur. Libet & hic paululum immorari, & in miraculo aliud miraculum demirari. Vsum hîc cum natura odor perdidit. Nam cum subito processerit, post duas aut tres horas more solito non recessit, nec cum integro die aratem æquauit: sed ferè septem solibus sine exemplo seniuit. De agris, de plateis curritur, irruit alter post alterum, facturi quique per seipos insolitæ nouitatis fidem. Rumor & odor vero nituntur, causa neque etiam opinatur. Datur tandem gloria Deo, gloria martyri. Res nanque nobilior de commissio reditur. Thiedo aperuit verbum emissum patri monasterij, in cuius tuitione est martyr: alter post alterum, quisque notum quasi nouum nuntiat. Is sicut est diuini timoris & amoris apprimè scientia eruditus, sciens quia omnia quæcunque vo-

Nota, mona-
sterium S.
Seuerini.

Odor sua-
uissimus ex
reliquijs S.
Maurini.

Psalm. 134.
luit

luit Dominus fecit, animum fidei dedit, & totius animi organum alleluia sonuit. Placuit tamen ei duos suæ congregationis fratres mittere, quatenus & eos in cultum sancti excitaret, & filiorum relatione suum suorumque animos indulceret. Profecti ergo, non solum ut dicta eis sunt inuenerunt, sed secum fratribus non modicas odoris detulere reliquias. Putares ipsos * affectus, & secum quoquod ibant circumferre aromata. Venerabilis autem monasterij rector magnitudine gaudij & dulcedine animi demum attractus descendit, diuino animum necitare paut, & grata vicissitudine thuri laudis Deo litauit. Folcmarus quoque reuerendus antistes & ipse adueniens rumorem auxit, & honorem ampliauit. Sanctas nanque cum suo odore reliquias in altario beati Seuerini locauit, & iunctos in celo, in terris sociauit.

In semetipso quoque, idem antistes expertus est, quanti sit apud Deum meriti Maurinus emeritus miles. Superueniente nanque sacratissima Paschalis gaudij solennitate, vehementi oculorum dolore coepit fatigari. Vir autem venerandus flagello diuinæ admonitionis æquo quidem animo membra substrauit, sed mœrore amplius defiebat, ne fortè nobilis Colonia sine Episcopali officio sanctum perageret Pascha. Quanta autem feria, quam indulgentiæ diem nominant, vix magno imbecilli hominis & deuoti animi conflictu pontificalia administrauit, & vsque ad lectum languor inuoluit. Sed dum Maurinum animo reducit, consilium præsul inuenit. Denique patrem monasterij, in quo martyrium sancti floret, secretò acciuit, cui languoris sui inclementiam paucis aperuit: Semper quidem, inquit, Christiani animo diuina consideranda est correptio, quæ semper filijs fit in salutem. Caro enim attrita conscientiam purgat, spiritum emaculat. Ecce deuotus porto flagellum, quod misit Dominus: sed vides quantum populosa ciuitatis in ecclesia concursus, vides quantos de remotissimis etiam regionibus festiuitate inuitante confluerit populus: quos omnes in iudicium meum sine fructu laboris, sine exhortatione sermonis, sine viatico benedictionis in sua dimitto. Nascitur tamen mihi quedam securitas, quod si quid de memoria sancti Maurini ad me delatum fuerit, mihi quoque quam omnibus impendit, misericordiam non denegabit. Tum discessum est. Die autem facta, qui Dominica passione colebatur illustris, dentem beati martyris ægrotanti præfatus Abbas ad lectum mittit Antistitis. Comitatur sanctum pignus celestis medelæ munus. Nuntiat is enim monachis, assurgit sacerdos venienti in suo pignore martyri, quasi audiens, Surge & ambula. Depressis alta reuerentia luminibus dentem admouit, & quod mulier euangelica tactu simbriarum Domini accepit, se accepisse exultauit. Subitò enim dolor omnis fugiebat, ante sanctum stare non poterat. Sic inlyte martyr, ecclesiæ Episcopum perdonasti, & regis tui Pascha honorasti. Die autem sancti Paschæ cum inter Missarum solennia pro iucunditate festi, præsul verbum faceret, sermonis ductu ad salutis suæ migravit auspicem. Stupentibus cunctis, quibusdam verò gaudētibus, Maurinum verè sanctum, Deo charum, quæcunque voluerit impetrare à Deo compotem libera voce pronuntiauit: morbi sui inclementiam, sed in aduentu Sancti subitam edocet fugam. Pontificali deinde statuit edicto, ut dies passionis eius honorabilis celeberrisque inter nobiles anni festiuitates numeretur. Similitudo autem quedam dubij animi Thomæ sanctissimi Meginhero cuidam nomine & officio noto oborta est, quod scilicet martyr & nomine esset obscurus, & excepto epitaphij verbo, scripturæ testimonio careret. Pontifex autem testis sui sententiam fixit, qui que dentem sanctum curatorem suum dum aduixit ita coluit, ut in modico pignore totum se martyrem habere consideret.

Interea siccitatis flagello vniuersa laborabat regio. Ad nota ergo præsidia sancta confugit Colonia, precibusque & sacrificijs instabat iniqui sereni redimere malitiã. Procedebant litanie, exibat clerus, prodibat sanctimonialium chorus, & longa populorum examina sanctæ Crucis vexilla & sanctorum martyrum deducebant suffragia. Sed diuina sententia, fortè quia fidem & patientiam in populo suo quasiuit, spatio duorum ferè mensium pluuiam suspendit. Erat autem videre mori pro ventura spe anni. Squalebant arua puluere, & flauis sulci ad aquas hiabant. Superueniente autem sacratissima beati Maurini passionis die, ecclesiæ beatæ memoriæ Dei genitricis & semper virginis, & sanctissimi celorum clauigeri senatorius clerus, & diuersæ conditionis populus duce Meginhero (Nam Episcopus aberat) ad memoriam Sancti cum litanij descendit. Denique promptus iam dubium ponere animum, pro angustia temporis idem Meginherus ad martyrium populo Missas facit. Vetus est ad sermonis sui ordinem, conuenientia pro tribulatione dicta sunt. Cumque sermonis virtute cor populi erigeret,

for. & affectos.

Sacratissima Paschalis solennitas

Vide quid maiores nostri referint de sanctorum reliquijs.

Matth. 9. Illustre miraculum.

Obserua prius seum morem Dei iram auertendi.

ret, hæc ita subintulit: Ecce, inquit, misit Dominus verbum in terra, quod non viderit patres nostri. Ecce enim populosa ciuitas iterum atq; iterum ad deprecandam faciem Domini mittit senes & iuuenes, mittit pueros & virgines, cœtusq; infantium & lactentium nitidos, omnē clerum & vniuersum populū, & non est qui exaudiat. Et quæ est sub nostro sole ciuitas, hæc nostra locupletior Sanctorum? Vbi Apostolorū patrocina sic præsentia? Vbi tot in vnis cubilibus martyrum millia, & tot aurea virginum agmina? Vbi sic præsentia confessores & episcopi, qui genuerunt hunc populū Domini? Apud quos rugiebāt dæmones, quorum præsentiam portare non poterant, nos pro anima & patria supplicantes audire dissimulant. Sicut dura tellus, languet omnis regio, & iuxta Hieremiam non recordatur Dominus scabelli pedum suorum in ira furoris sui. O inclyta Domini castra, armate animos perseverantia, & experimini vim facere clauso celo. Erigere in fide miles Dei, & nubem ne transeat oratio oppositam, vel Maurino scinde patrono. Si hūc Dominus fatiscenti reuclauit subsidiū seculo, donet hodiē hanc nobis quidem misericordiā, martyri autem suo gloriā, vt sicut hodiē pro se hic martyr sanguinem suum fudit, ita pro eo terris benedictionem pluuiæ Dominus fundat. Dixit, & salutarem hostiā immolatum ascendit. Et ecce in serenissimo aere Elias noster nubila contraxit, tonitru omne cælum mugijt, sicq; largissimam pluuiā dedit, vt per aliquot horarū spatium, qui conuenerant extra locum exire non possent. Sicq; vnus dubitatione salus facta est patriæ. Mira dicturus sum: Multis postea annis iusti sunt cæli legem pati, & annum cursum obseruare huius diei, vt annua pluuiæ hoc tantum beneficium signi ad memoriam reuocarent. Vnde & martyrem vulgus nominat Sanctum pluuialem, nos autem æterna misericordia dicimus liberalem.

Colonia Sā
ctorum reli
quijs egre
gè inltu.
cta.

Thren. 2.

Præclarum
miraculum

Sanctus plu
uialis.

Quia cœpi, loquar opera Domini. Puerocuidam morbus, quem dicunt varicum, densa visum caligine obnubit, & oculorum manus extinxit. Fluxerat decem annorū orbita, cum quadā die data manu puellæ, quæ ei dux erat & oculus, ad memoriā sancti Maurini peruenit. Aliquandū oratum est. Tum puella, quæ orbat, vt dictum est, gressus regebat, humi fufum tetigit, surgat & abeat præcipit. Tu, inquit, ille, abeas, viam quam volueris carpas: mihi opitulatione huius pijsimi patris oculi familiarissimi viæ collati sunt duces. Surgens autem, ex scissione caliginis genas gutta sanguinis apparuit cruentatus, videntes videns, & viæ ducem vlteriū non requirens. Colonia natus & educatus, facie sed & genere notus, cognatos & affines gaudio, & totam ciuitatem miraculo, & martyris compleuit præconio.

Cæcus recit
pir lumen.

Theusburg nomen est villa. Hic ante aliquot annos inguinalia Dei permiffu debacchata est pestis, & non paucos inopina morte soporauit. Inter alios presbyterū ecclesiæ prouisorum morbus inuadit, qui hoc consilio mortem distulit. Qui se familiaris curabant, rogat vt amicorum & parentum subuectione Colonia veniat, ad memoriam, inquit, martyris, qui ibi recens reuelatus, signorū virtute coruscat. Visa sunt verba hæc amentis & deliri, quia toto ferè homine mortuum attendebant. Cumque ante oculos & eius vires, & visitata subinde tum subtractorū ab hac luce ponerent exempla, quasi in sepulchro eum videbāt. Is autem confortatus fide de lecto se super baculum dedit, & stupentibus cunctis pedem trahere post pedem tentabat. Euidēter hic enituit, quia sicut Agnus ubiq; est, ita & qui Agnum quocunq; ierit sequuntur, vbi fideliter inuocati opitulatione præsentia sunt. Nam qui de lecto ferè mortuus descēdit, mox ad quem tendit sibi adesse martyrem sentit: quoq; vlteriū processit, eò ampliū viribus valuit. Et sicut ignis feruore ampliū calefcit, qui vicinus accedit: ita dum ciuitati appropriat, clementius ægrotat. Vbi autem ad memoriam Sancti ventum & oratum est, & sibi & omnibus in præfata villa eodem morbo laborantibus, integerrimam sanitatem fidei auro obtinuit.

Martyres v
bique opi
tulatione
præsentia.

Insigne mi
raculum.

Longum est ire per singula, quomodo virtutibus iustus vt palma floreat. Sed ecce dum qui propè & qui longè sunt, inter nos fontem salutis hauriunt, timeamus ne nobis sit iudicio, si medicum habentes ægrotamus. Loco patris & medici nobis Dominus Maurinum suum perdonauit filium, quem sibi genuit sponsa formosa sua, columba sua, quam sibi vitæ pretio redemit, & in sanguine suo lauit. Si lepra conscientia prurit animus, si cælum libero intuitu non respicit oculus, si in via iustitiæ cursum stupens impedit neruus, si auaritia venarum fila contrahit in manibus, à patre medico filius medelam paruo mereberis. Immodò tum filius eris, si mederi quaesieris. Nunquam duro vsus est cauterio. Imperio morbos exturbat, vulnera oratione lauat, meritis fata fanat. Cum Elia clausum cælum in pluuias soluit, cum Eliseo ignem celo demittit, sed mitior extinguit. Sicut ipse prophetarum Dominus simbrijs, sic ille languores pellit

Matth. 9.

M m m

reliquijs.

Al. 5. reliquijs. Petrus in plateis eiectos umbra suscitavit: Maurinus longè positum teneti fama aura de lecto desperatum in viam salutis excitavit. Cum Paulo cæcos lumine vestit, cum Stephano ad tumulum sordorum aures aperit. Non longum est, quod dico. Geronem quendam sacerdotio & officio clarum ita grauiissimus languor perculit, vt vita in confinio mortis palpitaret. Iam ei pollices, iam lingua ligabatur, cum puerum cum argento ad nostrum medicum mittit, & vt pro se celeriter & fideliter faciat mēbris morientibus exposcit. Luit, redijt, & dominum paulò antè cum morte agentem, in lecto residentem inuenit & comedentem.

Hic & item ei similes medici præcantare animas nouerunt, ne iuxta Ioannem, diuini pectoris potatorem, calicem iræ Dei bibant, vt crucientur igne & sulphure in conspectu Angelorum sanctorum, & in conspectu Agni: & fumus tormentorum ascendat in secula seculorum. Hæc hodiè Maurinus securus euasit, & in supernam ciuitatē laureatus intrauit. In ciuitate autem patris debentur filijs iura hæreditatis: Agè ergo nunc pater inclyte, pater pie, age cum iudicibus seculi causas nostras: vt & in terris dignè te veneremur, & ibi quandoq; desideratam tuam faciem contemplemur, vbi cularis & cum Angelis delectaris gloria & aspectu Agni, qui viuunt & regnat in secula seculorum, Amen.

VITA S. MARGARETÆ REGINÆ SCOTIÆ, QVAM QVIDEM S. ADELREDVS ABBAS PRIMO CON-

scripsit, sed hæc, quam nos edimus, ab alio quodam incerto auctore, ex illo breuissimè descripta est. Stylum in gratiam lectoris nonnihil elimauimus

Inij. 10.
Cap. 1.

Sueuorum

Parentes S.
Margaretæ.

Nubit Mal.
colino regi
Scotiæ.

Cap. 2.
Liberalitas
eius in ec-
clesias.

Optimè su-
as instituit
proles.
Psal. 33.

MORTVO Edmundo rege, cum primis strenuo, qui ab Anglis propter insuperabilem eius fortitudinem ferri lateris cognomen acceperat, Canutus rex, Angliæ cōquestor, filios eius Edmundum & Edouardū propter foedus cum patre illorum iustum, præ pudore ferire non valens, ad regem * Suedorum feriendos transmisit: qui pietate motus, eos vltèrius ad regem Hungarorum Salomonè vitæ reseruandos misit. Edmundo verò sine liberis decedente, Edouardus frater eius Agatham Imperatoris filiam duxit, ex qua sanctam Margaretam, postea Scotiæ reginam, progeniuit. Quæ cum in primæua adhuc floreret ætate, vitam sobriam ducere ac Deum super omnia diligere cepit, in diuinarū quoque lectioinum studio se occupare, & in his animum delectabiliter exercere. Suorum tandem magis quàm sua voluntate, immò Dei ordinatione, regi Scottorū Malcolino in matrimonium collocatur. Vbi licet ea, quæ mundi sunt, agere compelleretur, at tamen mundi rebus & desiderijs inhære contempsit. Plus enim delectabatur bono opere, quàm diuitiarum possessione. Omnia, quæ decebant, prudentis reginæ imperio agebantur, eius consilio regni iura disponebantur, illius industria religio diuina augebatur. Nihil illius fide firmius, vultu constantius, patientia tolerantius, consilio grauius, sententia iustius, colloquio iucundius.

In loco, vbi nuptiæ eius fuerant celebratæ, in honorem sanctæ Trinitatis nobilem ecclesiam construxit, eamque varijs magni precij ornamentis decorauit: in quibus ex solido & puro auro & argento vasa non pauca fuisse constat. Crucem quoque contulit, quam auro & interlucentibus gemmis vestiri curauit. In alijs quoque, quibusque ecclesijs deuotionis suæ signa reliquit. Tanta verò ei inerat cum iucunditate seueritas, & cū seueritate iucunditas, vt omnes, qui in eius erant obsequio, illam & timendo diligenter, & diligendo timerent, atque in eius præsentia non solum nihil execrandum quicquid ausus esset facere, sed neque turpem proferre sermonem. Liberos suos cum omni diligentia nutrire & honestis moribus institui voluit, eosque coram ipsa sæpius adductos fidem Christi docuit, vtque illum semper timerent, accuratè admonuit. Timete, inquit, o filij Domini: quoniam non erit inopia timentibus eum. Et si dilexeritis illū, præsentis vitæ prosperitatem, & cum sanctis suis æternam vobis reddet felicitatem. Hæc matris desideria, hæc crebra admonitio, hæc pro sua sobole quotidiana erat cū lachry.

lachrymis oratio, vt suum creatorem agnoscerent, agnoscendo colerent, colendo in omnibus diligenter, & diligendo ad caelestis regni gloriam peruenirent. Nemo illa ingenio erat praestantior, nemo eloquio illustrior, regem ipsum ad iustitiam, misericordiam, eleemosynarum, aliarumque studia & actus virtutum instigauit, & Deo cooperante obtemperantissimum reddidit. Videns enim ille in corde eius reueram Christum habitare, illam quouis modo offendere formidabat, votisque eius & consilijs in omnibus obedire studebat. Quae respuit illa, ea & ipse respuere, & quae amabat illa, ea ipse itidem amore illius amare solebat: delectabaturque illum manibus contrectare & osculo venerari librum, ex quo regina precari consuevit.

Rege cum magno comitatu aliquo proficiscente, omnes comites & satellites eius tanta seueritate coercuit, vt nullus quicquam rapere, nullus rusticos vel pauperes quolibet laedere vel opprimere auderet. Tanto autem facilius sancta regina omnem mundi pompam spreuit, & peccatorum euasit maculas, quanto maiori cum tremore & pauore districtum iudicij diem ante mentis oculos sibi indefinenter repraesentabat. Gregorius etiam confessorium suum rogabat, vt quicquid in ipsius dictis & factis reprehensione dignum aduerteret, id cum reprehensione secreto ipsi indicare non dubitaret. Quod cum ille rarius & remissius, quam ipsa vellet, faceret, importunam se illi ingerbat, somnolentum illum & suae salutis incuriosum ac negligentem vocitans. Corripit, inquit, me iustus in misericordia, & increpet me: oleum autem, id est, adulatio peccatoris, non impinguet caput meum. Reprehensionem sui, quam abus accipere posset ad contumeliam, illa ad virtutis profectum expetebat. Malum aliquem si vidisset, ad monebat, vt ad meliorem frugem se reciperet: bonos hortabatur, vt studerent fieri meliores.

Cum autem in gente illa Scotorum contra vniuersalis Ecclesiae sanctam consuetudinem multa illicita fieri videret, multa adhibuit consilia, vt ad veritatis viam errantes, Christo donante, reduceret. In quo conflictu rex ipse adiutor ei praecipuus aderat, quicquid in hac causa illa iussisset, & dicere & facere paratissimus: qui quod perfectè Anglorum idioma aequè vt proprium calleret, vigilantissimus hac in re vtriusque partis interpres fuit. Itaque regina praefatione praemissa, qui cum catholica Ecclesia in vna fide vni Deo seruirent, eos ab eadem Ecclesia nouis quibusdam & peregrinis institutionibus discrepare non deberet. Primò proposuit, eos Quadragesimale ieiunium non legitime obseruare, quia hoc non cum sancta Ecclesia à feria quarta in capite ieiunij, sed sequenti septimana feria secunda solerè inchoare. Cum autem illi econtrario dicerent, ieiunium suum se ex Euangelij autoritate, quae Christi narret ieiunium, obseruare per sex hebdomadas: illa respondit, Longè in hoc ab Euangelio discrepatis. Legitur enim ibi Dominus quadraginta diebus ieiunasse, quod manifestum est vos non facere. Nam cum per sex hebdomadas sex Dominici dies à ieiunio abstrahuntur, triginta tantum & sex dies ad ieiunandum relinqui perspicuum est. Non ergo Euangelica autoritate quadraginta, sed triginta duntaxat & sex dierum constat vos obseruare ieiunium. Restat itaque, vt quatuor diebus ante Quadragesimae initium ieiunare nobiscum incipiat, si Dominico exemplo quadraginta dierum numero abstinentiam obseruare velitis. Alioquin contra ipsius Domini autoritatem & totius sanctae Ecclesiae traditionem vos soli repugnabit. Hac illi ratione veritatis conuicti, deinceps secundum morem vniuersalis Ecclesiae sua ieiunia inchoarunt.

Deinde etiam illud regina proposuit, iussitque, vt ostenderent, qua ratione die sancto Paschae secundum morem sanctae & Apostolicae Ecclesiae sacramenta corporis & sanguinis Christi sumere negligenter. Responderunt illi: Apostolus de his loquens, ait: Qui manducat & bibit indigne, iudicium sibi manducat & bibit. Vnde quia nos peccatores agnoscimus, ne iudicium nobis manducemus & bibamus, ad illud mysterium accedere formidamus. Quibus regina: Quid igitur? inquit. Qui peccatores sunt, sacrosanctum mysterium non percipient: Nemo ergo illud percipere debet, quia nemo sine forde peccati, nec infans, cuius est vnius diei vita super terram. Si autem nemo illud sumere debet, cur in Euangelio clamat Dominus: Nisi manducaueritis carnem filij hominis & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis? Sed planè sententiam, quam de Apostolo profertis, secundum Patrum expositionem aliter necesse est vt intelligatis. Non enim omnes peccatores salutis sacramenta indignè sumere affirmat. Nam cum dixisset, Iudicium sibi manducat & bibit: adiungit, Non iudicans corpus Domini: hoc est, Non separans illud in fide ab escis corporalibus, iudicium sibi manducat & bibit. Sed & ille, qui absque confessione & poenitentia cum suorum inquinamen-

Cap. 3.
Regis familiaria vt in officio contineantur.

Vult sua errata repraesentandi.

Psalm. 140.

Cap. 4.
Scotorum errores quosdam corrigi.

aliqui Scoti quando tum inchoarunt. Quadragesimae ieiunium. Matth. 4.

Cap. 5.

1. Cor. 11.

Iohan. 6.

Eucharistiā
quis indig-
nè percipiat

tis scelerum ad sacra mysteria accedere præsumperit: ille, inquam, iudicium sibi mā-
ducatur & bibit. At nos, qui multis antè diebus, facta peccatorum confessione, poeniten-
tia castigamur, ieiunijs attenuamur, eleemosynis & lachrymis à peccatorum sordibus
abluiamur, in die resurrectionis Dominicæ ad eius mensam in catholica fide acceden-
tes, carnem & sanguinem agni immaculati Iesu Christi non ad iudicium, sed ad pecca-
torum summum remissionem, & ad salutarem percipiendæ beatitudinis æternæ præ-
parationem. His ab ea perceptis, respondere nil potuerunt, atq; agnita deinceps Eccle-
siæ instituta in mysterij salutari perceptione obseruauerunt. Fuere præterea in quibus-
dam Scotiæ locis, qui contra totius Ecclesiæ morem Missas celebrare solerent. Quod
regina, zelo Dei accensa, ita destruere & profligare studuit, vt postea in toto Scotorū
regno, qui tale aliquid attentaret, nemo repertus sit.

Cap. 6.
Scoti nō co-
lebant diē
Dominicū.

Li. II. Epi. 3.

Li. 7. Epi. 1.
Indictionis
2.

Illicita con-
jugia Sco-
torum.

Cap. 7.

In templo
vt se gesse-
rit regina.

Liberalitas
in pauperes

In captiuos

Cap. 8.

Preces eius.

Nota exi-
miam regis
& reginæ
pietatem.

Solebant etiam, neglecta Dominici diei reuerentia, quemadmodum alijs diebus, i-
ta illo quoq; laboribus insistere. Quod minimè licere, ratione pariter & autoritate
ostendit. Dominicum, inquit, diem propter Dominicam, quæ in illo facta est, resurre-
ctionem venerationi habemus, vt in eo feruilia opera iam non faciamus, in quo nos
à seruitute diaboli redemptos nouimus. Hoc & beatus Papa Gregorius affirmat, di-
cens: Dominico die à labore terreno cessandum est, atq; omnimodò orationibus in-
sistendum: vt si quid negligentia per sex dies agitur, per diem resurrectionis Domini-
cæ precibus expietur. Idem quoq; pater Gregorius quendam propter opus terrenum,
quod die Dominica fecerat, districta increpatione feriēs, eos, quorum hoc cōsilijs ege-
rat, duobus mensibus excommunicatos esse decreuit. His rationibus regina contraire
non valentes, ita diem Dominicum deinceps obseruabant, vt nihil quicquam in eo o-
perari auderent. Illicita etiam nouerucarum coniugia, similiter & vxorem fratris de-
functi fratrem superstitem ducere, quæ ibi antea fiebant, nimis ostendit execranda, &
à fidelibus, velut ipsam mortem, deuitanda. Multa quoq; alia contra morem Ecclesiæ
inoleuerant, quæ in eodem Concilio damnans, de regni finibus extirpauit.
Quando autem illa de salute animæ confessario suo & de sempiternæ vitæ dulcedine
loquebatur, verba eius plena erant omnis gratiæ: tantumq; inter loquendum compū-
tebatur, vt tota in lachrymas resoluenda putaretur. In ecclesia nemo illa silēdo quie-
tior, nemo orando attentior. Nihil vnquam seculare vel mundanum illic loqui, nihil
terrenum agere, sed tantum orare & lachrymas fundere solebat. Per nimiam autem
inediam & abstinentiam in grauissimum morbum incidit. Nihil illius pectore clemen-
tius, nihil erga egenos & inopes benignius fuit. Neque enim sua duntaxat, sed seipsam
quoque, si licuisset, pauperibus libenter impendisset: atque interim omnibus pauperi-
bus suis erat ipsa pauperior. Illi enim non habentes, habere cupiebant: illa verò ea,
quæ habebat, dispergebat. Quando prodibat in publicum, miserorum, orphanorum,
viduarum greges quasi ad matrem pijsimam confluebant: nec vllus ex eis sine consola-
tione ab illa recedebat. Interdum quicquid erat regis proprium, egenis erogandum
abstulit: quam pietatis rapinam rex omninò gratam & ratam semper habuit, seque
nescire simulauit. Neque modò pauperibus indigenis, verum etiam omnium penè
nationum suam liberalitatem & munificentiam impendit, innumerabilesque capti-
uos dato precio libertati restituit, quos de gente Anglorum hostilis Scotorum vis in-
seruitutem abduxerat. Occultos etiam exploratores per prouincias misit, vt qui du-
riori premerentur seruitute, & inhumaniter haberentur ac tractarentur, eius liberali-
tate redimi possent.

Eremitas & separatis cellis vbiq; inclusos, Christo seruientes, venerari, diligere, suo
aduentu & alloquio crebrius visitare consuevit, illorumq; se precibus commendans,
quicquid petissent, deuota compleuit. Cùm principio noctis paululum quiesceret, ec-
clesiam ingressa, nocturnas preces, quas matutinas vocant, primò de sacrosancta Tri-
nitate, deinde de sancta Cruce, tertio de beatissima Maria sola absoluebat. Illis finitis,
officium defunctorum incipiebat, ac deinde Psalterium integrum perlegebat. Quan-
do Clerus hora congrua preces Canonicas celebrabat, illa psalterium vel iam cœptū
finiebat, vel primo absoluto, alterum inchoabat. Finitis autem precibus horarijs, in
cubiculum rediens, sex pauperum pedes lauit, eisq; pecuniam dari iussit. Deinde pa-
rumper quieti ac sopori indulsit. Manè factò surgens pijsima regina, nouem infan-
tulos orphanos, omnī auxilio destitutos, prima diei hora ad se introductos cibis
mollioribus flexis genibus reficiebat, & cibos in ora eorum immittebat. Præter hæc
trecentos pauperes in aulam consuetudo erat introduci, & clausis ostijs rex ab vna
parte, reginaque ab altera, Christo in pauperibus seruiebant, cibosque specialiter
præp

preparatos offerebant. Quo facto, regina ad ecclesiam se conferens, prolixis precibus & lachrymis atque gemitibus seipsam Deo sacrificium immolabat, & ante summam Missam quinque vel sex priuatim Missas audiebat. Ante refectionem vigintiquatuor pauperes humiliter eis ministrando reficiebat. Sumebat deinde cibum, non ut delectationi acquiesceret, sed tantum ut vitam seruaret. Erat verò eius refeccio tenuis & sobria, & quæ esuriem excitaret potius quàm extingueret: videbaturque non tam sumere, quàm gustare cibum. Quadraginta ante Pascha & natalem Christi diem, incredibili abstinentia se afflixit, sed propter nimium ieiunij rigorem vsque ad finem vite suæ acerrimos passa est stomachi dolores: nec tamen agra corporis valetudo virtutis operis debilitare potuit. In sacra lectione erat studiosa, in orationibus perseverans, in eleemosynis indeficiens, denique in omnibus profusus, quæ Dei erant, vigilanter sese exercitans. Codex quidam Evangelicus, gemmis & auro ornatus, in quo studere & legere solebat, custodis negligentia in aquam cecidit, & per diem ac noctem sine aliqua iniuria vel læsione inuiolatus permansit.

Habebat confessorium Turgorum, secundum Priorem Dunelmia. Illi ergo ad se accessit, vitam suam replicare cœpit, & ad singula verba lachrymarum flumina profunderet: tantaque erat sub eius sermonibus compunctio, tantus lachrymarum imber, ut nihil proculdubio esse videretur, quod tunc à Christo impetrare non posset. Cumque de necessarijs sermonibus pertexisset, ita ait ad eum: Vale: ego posthac diu in hac vita non subsistam: tu verò paruo post me tempore viues. Duo sunt autem, quæ à te postulo: Vnum, ut quoad vixeris, animam meam in Missis & orationibus tuis meminisse velis: alterum, ut liberorum meorum curam habeas, amorem eis impendas, Deum precipue timere eos doceas, & cum ad culmen terrenæ dignitatis quemlibet eorum euehi conspexeris, illius vel maximè patrem simul & magistrum te exhibeas, admonendo, & ubi res postlauerit, etiam obiurgando, ne propter mundi prosperitatem, aternam vitæ felicitatem sua negligentia amittat.

Dimidio post hæc anno, ingrauescente morbi molestia, raro è lecto surgere potuit: quarto autem ante obitum suum die, cum rex Malcolinus in expeditione esset, tristior solito effecta, assidentibus ait: Fortè hodiè tantum mali regno Scotorum accidit, quantum vix multis retrò temporibus. Post dies aliquot nunciorum relatione eodem die, quo regina dixerat, regem cum filio Edouardo fuisse occisum cognouerunt: quem illa, ceu futurorum præscia, multum prohibuerat, ne quoquam tunc cum exercitu progrediretur. Quarto inde post mortem regis die, morbo nonnihil de sua acerbitate remittente, Missas auditura, oratorium intrauit, & exitum suum Domini corporis & sanguinis viatico præmunxit. Mox autem prioribus grauata doloribus, lecto prostrata, ad exitum, crescente molestia, vehementius vrgetur. Tum illa Crucem Scotianigram, quæ semper in magna veneratione habuit, amplecti, exosculari, oculos faciemque crebro illa signare curauit. Rediens interea de exercitu filius eius Edgarus, cubiculum reginæ intrat: quem illa de patre & fratre interrogat: sed ille quod verum erat dicere noluit, ne audita morte illorum, cõtinuò & illa expiraret. Respondit autem, eos benè valere. At illa grauiter suspirans: Scio, inquit, fili, scio, adiurauitque eum, ne rei veritatem celaret. Tum ille coactus, sicut erant, gesta exposuit. Quibus auditis, non peccauit labijs suis, neque stultum quid contra Deum locuta est: sed manus ad cælum eleuans, in laudem & gratiarum actionem prorupit, dicens: Laudes & grates tibi ago omnipotens Deus, quod me tantas in exitu meo angustias perpeti, easque tolerantem, à quibusdam peccatorum maculis, ut spero, mundare voluisti.

Sentiens postea mortem adesse, hanc orationem dicere cœpit: Domine Iesu Christe, qui ex voluntate patris, cooperante spiritu sancto, per mortem tuam mundum viuificasti, libera me, atque sub his postremis verbis, liberata à vinculis corporis, anima ad veram libertatis, quem semper dilexerat, authorem Christum migravit, felicitatis eorum particeps effecta, quorum virtutis est exempla secuta. Faciem autem eius, quæ tota in morte palluerat, ita post obitum rubor candore permixtus perfudit, ut non mortua, sed viuens aut dormiens videri posset. Obijt quarto Idus Iunij, & in ecclesia sacrosancta Trinitatis, quam ipsa construxerat, contra altare humata est.

Cum autem David filius eius in aula regis Angliæ Henrici primi moraretur, nocte quadam à sorore sua Mathilde regina, quæ matris vestigijs puro corde infistebat, vocatus, ad cubiculum eius accessit. Et ecce domus plena leprosis, & regina in medio stans, deposito pallio, linteo præcinxit se, & missa in peluum aqua, pedes eorum lauare, lotos extergere, & extersos vtriusque manibus constringere & deuotissimè osculari cœpit. Cui

Cap. 9.

Vult sul in
Missis post
obitum ha-
beri memo-
riam.

Cap. 10.

Malcolini
regis cades,
&c.Præclara
sanctæ regi-
næ patien-
tia.

Cap. 11.

Feliciter mi
grat ad Do-
minum.

Cap. 12.

Præclarum
in regina
eximie hu-
militatis
exemplum.

ille: Quid, inquit, agis domina mea? Certè si rex isthuc sciret, nunquam os tuum lepro-
forum pedum tabe pollutum, labijs suis contingeret. At illa subridens, ait: Pedes regis
æterni quis nesciat labijs regis morituri esse præferendos? Ego certè idcirco vocavi te,
frater charissime, vt meo exemplo similia facere discas. Sumpta itaq; pelui, fac quod
me facere intueris. Ille verò culpa sua subridens, ad socios suos se recepit.

ALEXANDRI MONACHI LAVDATIO IN APO-
STOLVM BARNABAM, QVAM HABVIT ROGATVS A
Magno sacerdote, venerandi templi præfecto, quod beato Barnabæ consecra-
tum fuerat. Est in Simeone Metaphraste.

11. Iunij.
Cap. 1.

MAGNUM orationis argumentum nobis, magna ser-
monis paupertate laborantibus, patrio certè studio & affe-
ctu commotus proposuisti, pater optime, & eorū, qui vir-
tutis exercitatione præstantes sunt, probatissime. Nobis e-
nim laudandum proposuisti diuinum & beatissimum vi-
rum, insignem Apostolum, cōsolationis filium, orbis ter-
rarum facem, Barnabam, inquam, multarum laudū præ-
conijs celebratum. Ego verò incertiam meam cum argu-
menti magnitudine conferens, tractationem hanc exhor-
recens, iussis tuis parere diutius recusavi. Quæ enim ora-
tio tam perfecti Apostoli rebus narrandis par esse poterit,
cū huiusmodi negocium tale sit, vt non solum meas vires omninò superet, sed om-
nibus etiam alijs difficultatē afferre possit? Omnes igitur inferiores esse arbitror, quàm
vt Barnabæ res gestas narrare valeant. Quòd si quis de illo aliquid dicere aggressus fue-
rit, sit quamuis sapiens, peritus & orationis facultate præstantissimus, longo tamen in-
teruallo à tergo relinquetur, longè inferior existens, quàm Apostoli dignitas postulat,
& in eius laudum pelago omninò demergetur. Alius quidem ex iustorum hominum
numero aliud quoddam à Spiritu sancto donum assecutus est. Apostoli autem ipsi o-
mnes diuinarum gratiarum thesauros acceperunt, & virtutes omnes se habere osten-
derunt. Qui potero igitur miser ego infinitis perturbationibus oppressus, Apostolica
virtutis pontum tranare? Nanq; tenui & tarda sum lingua, (vt quod est in literis diuinis
scriptum, de me dicam) neq; ita eloquens sum, vt diuinas admirabilis Apostoli Barna-
bæ virtutes commodè narrare possim. Ita enim perfectè virtutem omnem vir hic ex-
ercuit, vt nemo alius in vna aliquavirtute profecit. Quam obrem prouinciam hæc mi-
hi iniunctam suscipere hastenus recusavi, cū mi meam imbecillitatem tanti viri glo-
riosi factis enarrandis imparem esse cognouerim.

Apostolo-
rum præ-
stantia.
Exod. 7.

Cap. 2.

Luc. 21.

At cū memoria repeterem, quod in literis diuinis scriptum legi, hominē, qui obe-
dientiam non seruat, interitum subire: qui verò est obediens, cum ab interitu liberum
esse: vix ad id, quod præcepisti, multum certè metuens, aggressus sum, satius esse ducens
in coipso accusari, quòd oratio mea manca sit, quàm in contumaciæ crimen incur-
re. Illud igitur vnum à vobis peto, vt mecum vna sanctissimum Barnabam orationis
adiutorem mihi esse precemini. Ipsi autē viro, quē laudabimus, non dubito id gratū
fore, quod à nobis, qui nihili sumus, dicitur: nam & eius Domino aliquando placuisse
legimus duo illa minuta, olim à vidua & paupere muliercula oblata. Non enim Deo
ipsi tam grata & accepta est earum rerum, quæ offeruntur, magnitudo; quàm mens in-
psa & æquus animus, quem is ostendit, à quo aliquid offertur, siue paruum, siue magnū
illud sit. Cū verò Barnabam laudamus, tunc & omnium Apostolorum sacrum col-
legium collaudamus; quorum enim vocatio vna fuit, eorum eadem est & gloria: &
quorum ordo vnus, eorū eadem est & dignitas: quorum paria certamina, eorundē co-
ronæ diuersæ non sunt: quorum deniq; institutionis ratio communis, eorum præmia
æquè honorata sunt. Iam verò Barnabam ipsum oratione nostra in medium produ-
camus, & quam maximè possumus, laudum præconia illi cōcineremus. sum enim eius
viri amator ardentissimus. Scio autem, & mihi persuadeo; huius Apostoli vel nomen
ipsum auribus vestris iucundissimum accidere. Itaq; illum honoremus, quatenus pro
viribus de illo dicentes, æqui animi significationem demus: quod enim eius viri digni-
tas postulat, id tale est, vt omnem orationem ab eo superari fateamur.

Cap. 3.

Laudetur igitur à nobis infimis magnus ille Apostolus Barnabas. Celebretur cō-
solationis filius ab hominibus, qui Christo crediderunt. Extollatur à quouis homine
ille,